Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК І. ЛЬВІВ 5. ЖОВТНЯ 1927. Ч. 3.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 43. Тел. 5-33. Чекове конто П. К. О. 153. 315.

Передплата до кінця року 1927: В краю — 2 зол.; в Америці і Канаді — 40 центів; в Бразилії — 0·60 мільрайсів; в Арґентині — 1 пез; у Франції — 5 франків; в Німеччині — 1 марка. — Один примірник 35 сот.

Від Редакції і Адміністрації.

Наслідком траґічної смерти першого редактора нашого часопису бл. п. д-ра Бачинського, припинилося на якийсь час видавання „Українського Еміґранта". Нова Управа Товариства порішила продовжити видавання свого орґану, який буде появлятися що два тижні.

Редакція запрошує всіх українських громадян на чужині і в краю надсилати їй дописи, статті і матеріяли, що відносяться до справ української еміґрації.

Українську пресу проситься при поданні вісток з нашого часопису покликуватися на їх джерело.

Тому що видавання часопису получене є з великими коштами, просить Адміністрація надсилати як найскорше передплату за часопис. Чеки П. К. О. залучується. Слідуюче число вишлеться тільки тим особам, які заплатили передплату.

Адреса Редакції і Адміністрації:

„Український Еміґрант"
Львів, Ринок 43 — І. поверх

Орґанізуймо свою еміґрацію.

Сьогодні нема вже серед нашої суспільности здорово думаючої людини, яка не знала би і не признавала, що народ мусить мати свої політичні і клясові, свої господарські, кооперативні, фінансові, наукові і культурні орґанізації, бо вони йому потрібні в боротьбі за працю, істнування і життя.

Але до сьогодні в суспільности нашій серіозно не подумали про орґанізацію нашої еміґрації. Навпаки — навіть серед патріотичної і добросовісної нашої інтеліґенції в справах еміґрації поширені є дивні і перестарілі погляди, як ось такі: „еміґрація є злом, через еміґрацію зменшується національний стан посідання в краю, еміґранти скорше чи пізніше пропадуть на чужині для народу і зденаціоналізуються, наших еміґрантів використовують і обкрадають чужинці, заниматися еміґрацією — це торговля живим товаром і т. п. Взагалі для цих людей еміґрація — це свинство і зло, для якої нема доброго слова і яку належить „поборювати".

Такі ніби патріотичні і етичні міркування є смішні і недорічні та образливі для наших еміґрантів і життєва практика цілком з ними не числиться, а в нашій народній праці мали вони хіба цей успіх, що досі не створено солідної орґанізації нашої еміґрації і кольонізації, що нічим не причиненося до улекшення і допомоги нашим еміґрантам на світовому ринку праці і новоотворених кольонізаційних теренах. До якого степеня нереальні і нерозумні були і є міркування про „поборювання" еміґрації покажуть життєві факти, наприклад, що мимо всего до Зєдинених Держав Америки і Канади виїхало і там живе зі самої Східної Галичини звиш один міліон українців, в Бразилії около 80.000, в Арґентині понад 20.000, а в самім однім році 1926 виїхало до країв европейських і американських за працею і на кольонії звиш 26.000 Українців. Українці ці на чужині цілком досі не „стратилися" — противно творять там своє життя, працюють, дорабляються, посилають допомогу своїй рідні в краю, а навіть ці самі, ніби патріоти, які „поборюють" еміґрацію від часу до часу звертаються по „лепти і жертви" наших еміґрантів, яким вони ніколи нічим не помогли.

Реальне життя наказує раз на завжди закинути плятонічні бідкування і нарікання на „зло еміґрації", бо такий спосіб мислення нічим не ріжниться від того, якби хтось казав людям: Не працюй і не шукай праці, не позичай, не набувай землі тільки сиди тихо і не рухайся.

Натомість наша молода суспільність повинна доложити всіх старань, щоби як найкорисніще зорґанізувати нашу еміґрацію і кольонізацію. Ініціятиву в тім напрямі взяло на себе Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами. Основателі і теперішні керманичі цієї ініціятиви розуміють добре, що при цім орґанізуванні мусить допомогти їм ціла українська суспільність і всі до тепер істнуючі її орґанізації. А передовсім самі українські еміґранти, всі ті, що мають намір скорше чи пізніше виїхати на чужину за працею або на поселення в своїм власнім інтересі мусять створити свою орґанізацію і першим їх обовязком є записатися в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Не сміє бути ні одного українського еміґранта, який не бувби членом свого власного товариства в краю і по приїзді на чужину.

Д-р В. Бачинський.

Дня 24. травня ц. р. після кількамісячної тяжкої недуги покінчив траґічною смертю своє життя д-р В. Бачинський, секретар Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. Бл. п. д-р Бачинський був визначним національним політиком. За австрійських часів був він секретарем „Народнього Комітету" і послом до Державної Ради та до галицького Сойму. В часі українсько-польської війни був інтернований в Баранові. Був він чоловіком великої інтеліґенції і товариської оглади, працьовитий, енерґійний і великого орґанізаційного хисту.

Для Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами положив він великі заслуги при його заснуванні і орґанізуванні, відбув спільно з о. Жаном кількамісячну подорож по Канаді і Зєдинених Державах Америки в цілях студій над можливостями української еміґрації до цих країв і навязання контакту між ними і рідним краєм. Міністерство Праці і Суспільної Опіки іменувало його членом Державної Еміґраційної Ради. Під його редакцією вийшло 1 і 2 число нашого орґану.

Траґічна смерть Покійника є великою втратою для Товариства.

Повінь.

В місяци серпні ц. р. навістила страшна повінь ціле Підкарпаття від Сянока аж по Кути і цілу українську часть Буковини. Виливи всіх карпатських рік Сяну, Дністра, Пруту і Черемоша і їх гірських допливів заляли всі карпатські долини і підкарпатську рівнину в Східній Галичині і на Буковині. Були великі жертви в потоплених людях, води знищили і замулили землеплоди, змели з лиця землі забудування, потопили худобу і унесли зі собою господарський інвентар і домашню обстанову.

Найбільше знищені є такі повіти: Хирів, Самбір, Старий Самбір, Стрий, Дрогобич, Сколє, Турка, Калуш, Долина, Станиславів, Богородчани, Надвірна, Коломия, Косів, Городенка і інші. Майже *один міліон українського населення* опинилося в крайній нужді.

Це велике нещастя, яке так ненадійно упало на нашу країну, відбилося сильним, спочутливим відгомоном серед цілого українського народу. І то, як на західно-українських землях, так і на Радянській Україні.

Перший, що відгукнувся на це велике лихо, був Митрополит Шептицький. З власних фондів жертвував він негайно 10 тисяч долярів і із закупленими средствами помочі виїхав особисто на місце нещастя. Там перебуває він по нинішній день, спішить до кожної хати, яку стрінуло нещастя і дає поміч. В слід за ним тягнуть авта, навантажені харчами, біллям, одягом і медикаментами.

Негайно по нещасті потворилися скрізь комітети, що мають вести допомогову акцію. Жаль тільки, що акція не ведеться одним комітетом, як це було, наприклад, в часі голоду на Радянській Україні, але розложена є на кілька відокремлених комітетів. Так маємо Загально Український Комітет допомоги жертвам повені, Робітниче-селянський комітет, окремо збирають жертви радикали, окремо Українська Партія Праці. Це без сумніву, ослаблює саму акцію.

Всеж таки суспільність, не зражена тим, радо складає жертви як в грошах так і в натураліях. Пожертвування ці негайно висилається на місце катастрофи і розділюється потребуючим.

Крім цих українських комітетів помочі жертвам повені, істнують ще комітети при воєвідствах, котрі теж збирають пожертвування на цю ціль.

Згадати годиться ще про поміч Радянської України. Уряд Ради Народніх Комісарів Рад. України, на вістку про нещастя, зараз ухвалив підмогу в квоті 50 тисяч карбованців, що рівняється 25 тисячам долярів. Крім цього відбувається збіркова акція шляхом часописної пропаґанди, та під фірмою ріжних гуманітарних установ. Є це найкращий доказ, що ціла українська суспільність зрозуміла велике нещастя і радо спішить з підмогою потребуючим.

Треба сподіватися, що й заморські українці, які вже про повінь знають, чого наглядним доказом статті по часописах під кличем: „Рятуймо Галичину", в цей мент лихоліття і катастрофи поспішать з підмогою і не поскуплять на цю ціль жертв.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові взиває всі українські інституції і всіх громадян в Канаді, Зєдинених Державах Америки, в Арґентині і Бразилії поспішно посилати свої і зібрані лепти для жертв повіни на руки Краєвого Комітету Допомоги Жертвам повени під адресою: Львів, Центробанк, Ринок 10.

Статистика еміґрації з Польщі

за 1926 рік.

„Przegląd Emigracyjny" орґан Еміґраційного Уряду в зошиті за рік 1927 подає статистику осіб, що виїхали з Польщі в 1926 р. до таких країв:

Франція	68.704	Зєдинені Держави Америки	8.249
Німеччина	43.706	Канада	15.810
Чехословаччина	116	Мексик	279
Румунія	784	Куба	415
Бельґія	1.970	Арґентина	14.435
Югославія	296	Бразилія	2.490
Австрія	71	Перу	49
Данія	999	Уруґвай	537
Анґлія	124	Інші краї Америки	206
Мадярщина	47	Австралія	337
Інші краї европейські	768	Палестина	6.840
Без даних	30	Африка	153
Равом краї Европи	117.616	Без даних	93
		Разом заморські країв	49.893

„Przegląd Emigracyjny" в замітках до цієї статистики подає, що вона не є точна, а дат під оглядом народности еміґрантів не вдалося устalити Еміґраційному Урядові. І так припускається, що до Зєдинених Держав Північної Америки виїхало в 1926 р. з Польщі около 10.000, в тому після наших джерел 1.000 українців. Еміґрацію до Канади оцінюється на 16.500, в чому звиш 10.000 українців. Число еміґрантів до Арґентини цінить ся на 15.000, в тому майже половина українців, а до Бразилії 3.000. На майже 70.000 робітників до Франції було около 10.000 Українців. На підставі тимчасового договору тіж Польщею і Німеччиною заключеного на рік 1927 могло виїхати до Німеччини 45.000 сезонових робітників, в тому лише 325 осіб з повітів Рава Руська і Ярослав, а решта з корінної Польщі. Взагалі

українську еміґрацію до Німеччини, яка перед війною виносила около 150.000 душ річно, зредуковано до кількасот осіб річно. Можна сподіватися, що в найблизчому сезоні число те значно зросте і заняття в Німеччині знайде населення з Підкарпаття, так тяжко діткненого цьогорічною повінью.

Еміґрація до Канади.

ОБМЕЖЕННЯ ЕМІҐРАЦІЇ ДО КАНАДИ.

Товариство Опіки над Українськими переселенцями ім. св. Рафаїла в Канаді доносить:

З днем 1. червня 1927. р. обмежив Імміґраційний Уряд Канади право вїзду до Канади для подорожних зі Східної Европи, між ними для українців з Галичини, Волині, Радянської України, Румунії і Чехословаччини.

1. Аплікації на приїзд свояків можуть підписати особи, які дійсно займаються фармерством.

2. Крім аплікацій потрібна ще *„Заява“* (Афідавіт) яку має виповнити нотар, а крім того має ще ствердити директор банку, або секретар муніципалу, або мировий суддя.

3. В Афідавіті треба подати про подорожного, який це свояк, місце уродження, заняття подорожного, а також ціль його приїзду до Канади. Фармер має подати кілько акрів обнимає його фарма, а також, що фармер запевняє роботу у себе для подорожного не менше, як на один рік.

4. До Канади можуть приїхати: жінка, батько, брат, стрийко, тесть, братанич, сестрінок, діти, матір, сестра, стриянка, теща, братаниця, сестріниця, зять і невістка.

5. Дальші свояки, по анґлійськи звані „Козин“, не можуть дістати дозволу на приїзд.

Ті обмеження заряджені урядом на якийсь короткий час. Опісля уряд знесе їх і приверне дотеперішну свободу в спроваджуванні людей до Канади, але аж тоді, коли відносини на це позволять. Про нові зарядження, або зміни подасть Т-во вістку.

В доповненні цього донесення комунікуємо, що позволення на вїзд до Канади можуть дістати служниці від цего, незалежно до кого вони їдуть. Надто канадійські офіцири в Варшаві вимагають від осіб, які їдуть до Канади листа з кувертою від свояка в Канаді, в якому цей взиває їх до приїзду.

МЕМОРІЯЛ.

Президія Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові вислала дня 22. вересня 1927 меморіял до Еміґраційного Уряду при Міністерстві Праці і Суспільної Опіки в Варшаві в справі еміґрації до Канади. В меморіялі цім висловлено бажання, щоби при затверджуванні концесій для вербунку і транспортів рільничих родин і робітників рільних до Канади в надходячім сезоні було застережено:

1) Щоби канадійські залізничі компанії Canadian National Railway і Canadian Pacific Railway, які стараються в Польщі про дозвіл на вербунок і переправу до Канади рільних робітників і родин, доповняли абовязку приміщення при праці на фармах заанґажованих робітників і давали добрі фарми рільничим родинам;

2) Щоби скасовано або принайменше ограничено 14 дневну кварантанну, якій до цього часу підлягали еміґранти з Польщі до Канади;

3) Щоби не уважано еміґрантів з Польщі за упосліджених „non preferred“, але щоби вони мали такі самі права як еміґранти народів західної Европи і скандинавських країв

4) Щоби канадійські залізничі компанії знизили для рільних робітників і членів рільничих родин канадійські залізничі білети з канадійських портів до місця призначення принайменше до половини;

5) Щоби постараноси про зниження цін корабельних карт до Канади для рільничих родин і рільних робітників.

8 НАЗВ ДЛЯ ОДНОГО НАРОДУ.

При вїзді до Канади кождий еміґрант складає деклярацію, до якого належить народу. Для еміґрантів української народности предвиджується в цій деклярації „Canadian Deklaration Form“ слідуючі назви: „Bukowian, Roumanian, Galician, Polish, Ruthenian, Rusniak, Ukrainian, Russian“. Чи це не завелика благодать хрестити 8 назвами і як опісля зіставляти статистику?

Бажаним було би, щоби канадійські власти закинули смішне хрещення одного народу аж вісьмома іменами, а дали йому одну назву: *Український.*

ЖНИВА В КАНАДІ.

Весна цього року в Канаді була холодна, падали сильні дощі, які спричинили виливи рік і потоків. В наслідок цього припізнилися засіви і канадійський уряд припинив часово приїзд рільних робітників зі Східної Европи до Канади. Літо в Канаді було тепле і в наслідок цього випали жнива дуже добре, найгарніші від р. 1915. При жнивах далася відчути недостача робітників. В наслідок цьогорічних добрих жнив канадійський уряд здається видасть позволення на вїзд до Канади без афідавіту для робітників рільних на весну 1928 р. подібно як попередніх літ. Про видання цього позволення повідомимо в своїм часі наших еміґрантів.

НА ФАРМИ ДО КАНАДИ.

Канадійський уряд позволив на вїзд до Канади на весну 1928 р. без афідавітів для кількасот рільничих родин, які мають намір набути там фарми. Родини ці мусять заплатити собі подорож до Вінніпеґу, а надто мусять мати 500 або 250 долярів на задаткування фарм. Перші транспорти тих родин мають відійти з Польщі в місяці квітні 1928 р. Родини, які будуть мати на задаткування фарм найменше 1000 долярів, можуть виїхати вже при кінці місяця лютого. Близчих інформацій уділить заінтересованим еміґрантам Бюро Товариства Опіки над Еміґрантами у Львові.

Еміґрація до Зєдинених Держав Америки.

До Зєдинених Держав Америки виїхало з Польщі в 1926 р. 8.249 осіб — а властиво около 10.000. Квота для Польщі виносить річно від 1. липня до 30. червня 5982 осіб. Надвижку становлять ці еміґранти, які не належали до квоти, а саме: жінки й діти до 18 літ американських громадян, реемігранти, що перебувають в Польщі не більше як 6 місяців, реемігранти, які вистаралися перед відїз-

дом з Америки однорічний дозвіл на поворот т. зв. landing permit молоді особи до 21 літ, уроджені в Америці, які одержали американські пашпорти.

Американський консулят в Варшаві, вулиця Ясна 11. або його Пашпортовий Відділ вул. Шкільна 2 видає в цьому році візи в квоті слідуючим катеґоріям осіб: 1) дітям від 18 до 21 літ і родичам американських громадян, для яких вони вистаралися в Департаменті праці в Вашинґтоні дозвіл на видачу візи через американський консулят в Варшаві. Таких віз може видати консулят річно 1445 для цілої Польщі.

2) Таке саме число віз річно має право видати консулят для викваліфікованих рільників, їх жінок і дітей до 16 літ.

Ці дві катеґорії належать до т. зв. „упривілейованих в квоті".

Консуль має право видати около 2890 віз для тих еміґрантів, незалежно до кого вони їдуть, які мали карти вступу (т. зв. нумерки) на візу з 1923 і 1924 року.

Крім цього поза квотою можуть дістати візи американські: 1) священики візвані через віроісповідні громади; 2) рееміґранти з перед 6 місяців; 3) жінки й діти американських громадян, для котрих вони старалися дозвіл на видачу віз.

Американський консулят видав в останньому часі около 2000 запрошень (карт вступу) на внесення подань на візи на місяць вересень і жовтень ц. р. для рільників і їх родин. З цего числа карт вступу видко, що не всі запрошені рільники одержать візи в тім році — а лише ті, яких при лікарських оглядинах і відповіднім іспиті закваліфікує консулят.

Від еміґрантів цеї катеґорії, що зголошуються по візи, побирає консулят вступну оплату в сумі 1. доляра зі заявою, що самі візи видасть їм евентуально після розглянення їх справи.

По всякі подрібні інформації в справах документів і подорожи до Зєдинених Держав Америки належить звертатися до Бюра Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, Ринок 43.

Бразилія.

УКРАЇНЦІ В БРАЗИЛІЇ.

В ч. 2. Kwartalnika" Наукового Інституту для дослідів еміґрації і кольонізації, видаваного в Варшаві під редакцією доц. унів. д-ра Ґустава *Заленцького*, помістив бувший польський консуль в Куритибі п. Казимір Ґлуховський розвідку про історію і польські кольонії в Бразилії. Після обчислень п. Ґлуховського є тепер в трех полудневих провінціях Бразилії, а саме в Парані, Св. Катеріні і Ріо Ґранде до Суль 180.292 поляків і 47.310 українців. В Парані живе в окрузі: Куритиби 3.910 українців, Памейра-Понта Ґросса 900, М. Малет 18.000, Пруденто-поліс-Івагі 17.240, росіяних 960 — разом 41.010 душ. В С. Катеріна живе 6.300 українців, в Ітайополіс, Ірицена і Трес Баррас.

Після обчислень українських церковних орґанізацій живе в Бразилії під сучасну пору головно на кольоніях около 80.000 українців. Центром української еміґрації в Бразилії є місто Прудентополіс.

SAO PAULO.

Дня 19. лютого 1927 заключив директор Еміґраційного Уряду в Варшаві п. Станислав Ґавронський з урядом бразилійської провінції Сао Павльо договір в справі еміґрації польських робітників до Сао Павльо. Найважнішими постановами цього договору є: Провінціональний уряд Сао Павльо годиться на вїзд певної скількости рільничих родин до Сао Павльо. Докладне число тих родин має означити уряд Сао Павльо і подавати його до відома польському урядові завсігди найпізніще до місяця грудня кожного року. Кошта подорожі тих родин має заплатити уряд Сао Павльо; ці робітничі родини мають стати до праці в Сао Павльо на плянтаціях кави за контрактами, затвердженими еміґраційним урядом. По яких 2 до 3 літах на плянтаціях кави можуть ці родини набути власні фарми в Сао Павльо. Перевозом цих еміґрантів з Польщі до Бразилії має занятися приватне підприємство „Societa-de Paulista de Imigracao e Colonizacao", а вербунок в Польщі мають переводити окспозитури Еміґраційного Уряду.

На підставі цього договору, ратифікованого обома урядами, польським і саопавльським, переведено цього року вербунок рільничих родин в воєвідствах: краківськім і келецкім і осінею ц. р. має виїхати до Сао Павльо 1300 осіб і то в дорозі виїмку, бо уряд в Сао Павльо заперестав часово субвенціонувати імміґрацію ц. є покривати кошти подорожі еміґрантів.

Анкета в справі боротьби з еміґраційною лихвою.

Повоєнна еміґрація до заморських країв обтяжена є тяжкою болячкою, якою є еміґраційна лихва. Тільки незначне число еміґрантів до Зєдинених Держав Америки і Канади дістає поміч від своїх заморських свояків в формі припедів т. є корабельних карт закуплених в Канаді або Америці, або грошевих посилок на закупно цих карт в краю. Переважне число еміґрантів до Канади і Зєдинених Держав Америки, та всі майже без виїмку еміґранти до Арґентини і Бразилії мусять за власні гроші самі купувати корабельні карти і вистаратися о певну готівку, потрібну на показ до поодиноких країв і на видатки підчас подорожі. Поодинокі еміґранти до Канади потребують пересічно 200 долярів, до Зєдинених Держав Америки около 150 долярів, до Бразилії і Арґентини 120 долярів. Родини, що виїзджають до Канади, потребують крім цього за водою 350—500 долярів по заплаченні всіх коштів подорожи, як задаток на купно фарми.

Малоземельні, незасібні еміґранти, майже всі не мають потрібної на подорож готівки. Тому вони або випозичають гроші, або продають, або дають під застав своє поле і майно. А що в краю не можна позичити в банкових і кредитових інституціях потрібної для еміґрантів готівки, то скористали з цеї спосібности ріжного роду лихварі. Еміґраційна лихва управляється на велику скалю в двох видах: при позичці грошей на вексель або гіпотеку беруть лихварі від еміґрантів, 3 до 8 долярів від ста місячно або 36 до 100 проц. річно; при продажі ґрунту, забудовань і інвентару набувають лихварі від еміґранта його майно за 50 проц. вартости.

Коли зважиться, що річно виїзджає до заморських країв найменше 15.000 українських еміґрантів за власні гроші, то еміґраційні лихварі заробляють на них річно 2 до 3 міліонів долярів. Ця еміґраційна лихва по перше унеможливлює еміґрантам виїзд, а по друге руйнує їх і їх родини фінансово на довгий протяг часу.

До боротьби з неморальною і руйнуючою еміґраційною лихвою мусить виступити ціла суспільність. Поліційними і судово-карними мірами не можна побороти лихви, але кінець їй можна зробити тільки створенням такого кредиту для еміґрантів і для тих осіб, які купують маєтки від еміґрантів. Ініціятиву під цим оглядом взяло на себе Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. В справі поборювання еміґраційної лихви і створення таного кредиту для еміґрантів були в місяці липні ц. р. на авдієнції у міністра Праці і Суспільної Опіки делеґати Товариства п. Заячківський, д-р Говикович, д-р Константинович і Івашко. Пан міністр обіцяв розглянути справу і прихильно віднісся до ініціятиви Товариства, прирікаючи свою поміч.

Щоби наладнати справу створення дешевого кредиту для еміґрантів, Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами розписує анкету в справі створення форм позичкової інституції і одержання для неї впливів і кредитів як краєвих, так і заграничних. До анкети запрошує Товариство: 1) всі українські центральні банкові і кредитові інституції; 2) всі повітові відділи і позичкові каси; 3) громадські кооперативні Товариства і каси; 4) українських банковців і банкових маклерів в Канаді і Зєдинених Державах; 5) засібних в готівку еміґрантів в Канаді і Зєдинених Державах Америки.

Свої уваги про форму кредитової інституції, заяви уділів і висоту майбутніх кредитів, проситься комунікувати Президії Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, Ринок ч. 43.

На основі зібраного в цей спосіб матеріялу Товариство має намір ще цього року перед еміґраційним сезоном до Канади і Америки дати почин до оснування нової фінансової інституції, або відповідного перетворення одної з істнуючих вже (напр. Земельний Банк Гіпотечний у Львові.)

Вложення капіталів в підприємство фінансування української еміґрації поза сповненням етичної функції поборення еміґраційної лихви, буде також при діловім гіпотечнім і векслевім забезпеченні корисною льокатою для вложених капіталів.

„Учіться по анґлійськи".

В найблизчих днях вийде з друку книжечка під наголовком: **„Учіться по англійськи"** — Learn English.

Книжечку цю видає Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, після взірців і за допомогою Еміґраційного Уряду в тій цілі, щоби дати українським еміґрантам до Канади і Зєдинених Держав Америки початки науки анґлійської мови, так дуже потрібної для них при підшуканні праці і при самій праці в новому світі. В цій книжечці поміщено коротку анґлійську граматику, короткий словарець, розговори, вимову анґлійських слів і зворотів.

В слідуючому числі нашого часопису подамо ціну і місце набуття книжечки.

Товариство має на меті після видрукування цієї книжечки приступити до видання подібних книжечок в еспанській, портуґальській і французькій мові для еміґрантів до Арґентини, Бразилії і Франції.

Зі справ Товариства.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ. Дня 2. червня ц. р. відбулися у Львові в салі Товариства „Земля" Загальні Збори Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Збори відкрив голова Тов-а Микола Заячківський посмертною згадкою про бл. п. д-ра Бачинського. Присутні ушанували цю згадку повстанням з місць.

Збори уповажнили Президію Тов-а до зголошення протесту в справі висилки українських родин на плянтації кави до Сао Павльо в Бразилії.

На внесок ревізійної комісії уділено абсолюторію уступаючій Управі Тов-а, а опісля вибрано нову Управу з президентом п. Миколою Заячківським на чолі.

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ. На засіданні Головної Управи дня 16. червня ц. р. вибрано віцепрезидентами: о. кан. Василя Томовича і Володимира Децикевича; секретарем: д-ра Володимира Константиновича, заступником секретаря: Зенона Пеленського; касієром: Івана Сполітакевича; члени Управи: д-р Альфред Говикович, о. кан. Дамян Лопатинський, о. кан. Володимир Садовський, ред. Федь Федорців, Михайло Стефанівський, інж. Роман Сенишин, Михайло Галібей, заступники: Онуфрій Пащак, Олександер Костик.

Ревізійна Комісія: Михайло Лазорко, Омелян Саєвич і О. Берест; заступники: Емануїл Чесник і С. Маґаляс.

Головна Управа порішила видавати далі свій часопис: *„Український Еміґрант"*. Порішено також приспішити друк книжечки анґлійської мови для українських еміґрантів: *„Учіться по анґлійськи"* і поробити заходи для поборювання еміґраційної лихви. Обмірковано далі справу заснування кружків Тов-а в першій мірі по всіх повітових містах Східної Галичини, Волині і Холмщини і відділів Товариства в Зєдинених Державах Америки, Бразилії і Арґентині, в Німеччині, Чехо-Словаччині, Румунії і у Франції, як також удержання постійного контакту з істнуючим братнім Товариством св. Рафаїла в Вінніпеґу в Канаді.

Орґанізаційні справи.

Запросини до вступлення в члени.

Нова управа Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами запрошує всіх громадян, що інтересуються справою еміґрації до вступлення в члени Товариства. Передовсім, всі особи, що мають намір виїхати в цілі поселення або зарібкування на чужину повинні приступити в члени нашого одинокого українського товариства, яке поставило собі за завдання дати опіку і поміч нашим еміґрантам. Річна вкладка виносить всього

6 золотих, які можна сплачувати ратами. Заяви приступлення в члени належить висилати до Секретаріяту Товариства у Львові, Ринок ч. 43. I. пов.

Заснування відділів.

Управа Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в ціли скоординовання праці над опікою і помічю для наших еміґрантів порішила порозумітися з орґанізаціями українських громадян поза межами Польщі в ціли заложення Відділів Товариства, а передовсім в Чехословаччині, Румунії, Радянській Україні, Німеччині, Франції, Зединених Державах Америки, Бразилії і Арґентині. В Канаді істнує Відділ Товариства вже від 2 літ, який має в ріжних місцевостях Канади 143 власних кореспондентів і 20 місцевих комітетів.

За статутами Товариства і орґанізаційними плянами проситься звертати до Секретаріяту Товариства у Львові, Ринок ч. 43. I. поверх.

Кружки Товариства.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами має право на основі §. 25. статуту закладати свої кружки у всіх місцевостях Польської Річи Посполитої, де знаходиться 10 членів Товариства. Управа Товариства порішила на разі заснувати свої кружки у всіх повітових містах Галичини, Волині і Холмщини і це при помочі повітових філій Т-ва „Просвіта" і Повітових Союзів Кооператив.

По статути, відпов дні декларації для властей і реґуляміни діловодства кружків проситься звертати до Секретаріяту Товариства у Львові, Ринок ч. 43. I. поверх.

Бюро Товариства у Львові.

Управа Товариства порішила отворити в найблизчому часі своє **Інформаційне Бюро** для еміґрантів у Львові. Адресу домівки Бюра подамо в слідуючому числі нашого часопису. Аж до отворення Бюра проситься українських еміґрантів звертатися по інформації особисто і писемно до Секретаріяту Товариства у Львові, Ринок ч. 43. I. поверх.

Як основувати кружки Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами?

1). В Галичині.

§ 25. статуту Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами звучить: „В кождій місцевости, де є щонайменше 10 членів Товариства, може завязатися Кружок Товариства. До оснування Кружка потрібна згода Управи Товариства. Кружки ведуть діяльність згідно з правильником, затвердженим Управою і в стислім порозумінні та під контролею Управи Товариства". В справі оснування Кружків Товариства обовязують постанови австрійського закону про товариства з дня 15. XI. 1867. р. В. з. д. число 154 доповненого польським законом з дня 5. квітня 1923 В. з. д. ч. 43.

На основі отже § 25. статуту Товариства і вище наведених обовязуючих законів вільно основувати кружки нашого Товариства. До цього треба, щоби в даній місцевости, а передовсім в кожному повітовому місті приступило в члени Товариства найменше 10 осіб. Ці члени мають підписати 5 примірників статуту і одно подання до Воєвідства і вислати їх до Управи Товариства у Львові. Управа Товариства після затвердження внесе це подання зі статутами до Воєвідства і наколи до 4 тижнів Воєвідство не заборонить оснувати Кружок, то можуть відбутися перші загальні збори Кружка без повідомлення староства.

Орґанізатори Кружків в даних містах мають отже подбати, щоби приєднати найменше 10 членів Товариства, попросити Головну Управу о статути і блянкети подань до Воєвідства і о правильник діловодства. На своїх орґанізаторів запрошує Управа Товариства всіх членів нашої суспільности, які в даній місцевости займаються веденням Філій і Кружків товариств: „Просвіта", „Сільський Господар", „Рідна Школа", „Повітові Союзи Кооперативні" і т. п.

2) На Волині, Холмщині, Поліссі і Підляшу.

1. Для оснування Кружка треба зібрати 10 повнолітних осіб, які заявили би згоду підписати статут Товариства і прохання до Воєвідства.

2. Не брати до підпису статуту й прохання таких осіб, які стоять під наслідками судової кари (здержання горожанських прав), або які з яких-небудь оглядів не є власновільні.

3. Підписуючі можуть бути з ріжних місць осідку, але найліпше із сусідних місцевостей.

4. Не підписувати статут й прохання наперед самому, тільки в прияві нотаря, який має ствердити власноручність підпису й правну здібність підписуючого.

5. За потвердження нотаря платиться відповідно до умови. У нього складається також потрібну квоту на стемплі.

6. На підставі § 17. розп. Ґен. Комісаря Східних Земель предкладається 3 статути Тов. Опіки над Українськими Еміґрантами.

7. Підписане прохання надіслати до Головної Управи „Тов. Опіки над Українськими Еміґрантами", яка на підст. §. 25. статуту зазначить на ньому свою згоду на оснування Кружка і відішле на адресу першого підписаного, або кого підписуючі вкажуть.

8. Так підписане прохання і статути передається в місцевому Старостві за посвідкою, долучуючи посвідку скарбової каси на 5 зл., які складається на оголошення зареєстрування Товариства.

9. Діяльність Товариства можна аж тоді розпочати, як прийде повідомлення про впис у реєстр.

10. Поучити підписуючих, щоби не улягли ніяким намовам і не відтягали своїх підписів.

11. По одержанні повідомлення про зареєстрування Товариства котрий небудь з основників скликає Загальні Збори й веде їх по парляментарному звичаю.

12. Коли Загальні Збори мають бути обмежені **тільки** на членів, можна їх відбути без попереднього повідомлення поліції.

13. Коли Збори мають бути прилюдні, необмежені до самих членів, або коли ті Збори мали-б відбуватися в льокалях узнаних за прилюдні (ресторани, салі театральні, кінові, концертові і т. і.),

треба три дні наперед повідомити писемно начальника поліції про місце, день, годину і предмет нарад, імя своє і батька, назвиско й місце замешкання того, що Збори скликає.

14. Коли Збори мають відбутися не в місці осідку начальника поліції (не в повітовому місті), то таке повідомлення зложити 7 днів наперед.

15. Коли на Загальних Зборах має бути виголошений реферат особою знаною уладжуючому наперед, — подати в повідомленні до поліції імя тої особи, її батька, назвиско і місце замешкання.

16. На прилюдних Загальних Зборах можуть бути приявні представники поліції.

17. Уладжуючий Загальні Збори відкриває їх. По відкритті подає до відома дневний порядок, а саме: 1) вибір Президії (провідника Зборів і секретаря), 2) впис у члени, 3) приняття статуту, 4) вибір Старшини Кружка і Контрольної Комісії, 5) визначення членського вносу, 6) можливости. (Можна й відповідний реферат, найкраще з області еміґраційних справ.)

19. Старшина Кружка складається з голови, 6 членів та 3 заступників.

Голову вибірається **окремо** на Загальних Зборах. Інші члени Старшини розділюють поміж себе самі поодинокі чинности.

20. Не забути на вибір Контрольної Комісії (§. 29. статуту).

21. Вкладка виносить 6 зол. на рік, яку можуть незаможні складати й частинами.

22. Негайно по виборі Старшини Кружка повідомити писемно адміністраційний уряд (Староство) долучуючи листу членів Старшини і їх чинности.

23. Також про всяку зміну в Старшині повідомляти негайно Староство.

24. У своїй діяльности буде основане Товариство спіратися на постановах статуту й інструкцій Головної Управи.

25. Про речинець Загальних Зборів, дозвіл адміністраційної влади з поданням докладних дат, і уконституовання Старшин подати негайно на письмі до відома Головній Управі, долучуючи відпис протоколу Загальних Зборів.

26. Списи членів надсилати Головній Управі до затвердження й виготовлення виказок.

27. Доки не оснований Кружок, треба приєднувати масово членів для Товариства, надсилаючи їх списки до затвердження і виготовлення виказок.

28. Коли вже буде уконституований Кружок, Головна Управа передасть членів з даної области новому Кружкові до ведення в реєстрі.

29. На випадок, колиб адміністраційна влада відмовила дозволу, — внести в приписаному речинці рекурс до міністерства, мотивуючи річевими арґументами.

30. Колиб відмовлено дозволу ізза деяких осіб, що підписали прохання й статут, то не вносити рекурсу, але підшукати інші особи й внести прохання поновно.

31. У всяких тут необнятих справах дасть вияснення Головна Управа „Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами — Львів, Ринок 43.

Вп. Передплатників просимо пересилати передплату залученим чеком. Хто не одержить чеку, зволить переслати передплату переказом, ако грошевим листом.

ЛІКАРСЬКИЙ ПОРАДНИК.

ТРАХОМА.

Закони всіх американських держав а також Німеччини і Франції забороняють вїзд до цих країв еміґрантам, що є хорі на трахому.

Щоби еміґрант міг зрозуміти чому це діється, то мусить знати, що це таке трахома.

Трахома, або так зване єгипетське запалення очий, є заразливою недугою, яка переноситься з людини хорої на людину здорову. Вона називається також єгипетським запаленням очий, а це тому, що ця недуга походить з Єгипту і найбільше шириться там тоді, коли ріка Ніль виливає. Недуга ця переноситься за посередництвом дотику, а іменно при помочи ручника, котрим хорий на трахому утирався, при помочи води, мидниці, спільного ліжка, через подавання рук хорому на трахому, при помочи платка, котрим хорий обтирав собі очи, які завжди слезять і закисають.

Чим є спричинена та хороба? Причиною трахоми є мікрооргaнізми, ще менші від бактерій, котрі є фільтрованим вірус-ом, і находяться вони в секреті хорих очий, як в слизі і в гною, котрий все виділяється підчас хороби з очий. Ті то мікроорґанізми, коли дістануться на внутрішню поверхню повіки, викликують там або гостре запалення, котре проявляється нагло, або проволочне запалення, котре витворюється поволи і незамітно. Гостре трахоматичне запалення характеризується тим, що око начинає пекти, боліти, повіки червоніють, грубіють і напухають так сильно, що хорий має щілину ока заперту та з трудом може її отворити. По отворенні очної щілини видно, що внутрішня оболонка повік є рівномірно вишнево-червона як оксамит, опухла, а зі шпари очий випливає жовтий гній. Також і саме око є звичайно заняте, а на ньому видко або прищики або малі болячки, або запалення роговки. Такий стан ока не може довго тревати. Коли цю недугу живо не лічити, то витвориться запалення цілого яблока очного, через яке хорий може дуже скоро осліпнути.

Проволочна трахома повстає або з гострого, або сама так незамітно, що таких людий не пізнати, що вони хорі, щойно коли поглянемо на внутрішну сторону повіки, то побачимо, що замість нормальної то є гладкої ,рожево-білої оболонки находиться там велике число жовтавих ґузочків величини зерна проса. Ті ґузочки є осідком єгипетських зарозків, з них виділяється водністоропний секрет, що може заразити око здорової людини. Дуже часто можна помилково приняти трахому як катар очей, одначе ріжниця між ними є та, що звичайний катар очий по якімсь часі сам вигоюється без ніяких наслідків, а трахома полишає за собою дуже лихі наслідки, через котрі хорий стає або каправим, або навіть і сліпне. Наколиб хтось мав подібні признаки, то нехай нічого сам не робить, тільки негайно поспішить за порадою до лікаря. Хорий на трахому мусить лічитися, бо коли не лічиться, то може сам осліпнути, а притім несвідомо заражує других людий.

Через те саме уряди американських держав, Німеччини і Франції не пускають еміґрантів хорих на трахому до своїх країв, бо хорий на трахому чоловік стає потому нездібним до праці, а тим самим тягарем для держави, котра мусіла би його удержувати, по друге, що такий хорий може рознести заразу в їх краях, а тим самим принести шкоду на здоровлю їхнім горожанам.

Тому кожда людина повинна стерегтися такої недуги, а щоби можна остеретися від неї, то треба придержуватися певних правил гіґієни, а саме: кожда людина повинна мати свій ручник, своє мило, митися у чистій воді і в чистій посуді. Руки мусять бути чисті, нігті обрізані, бо за нігтями сидять заразки, котрі людина мимоволі може занести до ока. Не вільно зустрічатися здоровим з хорими на трахому. Хорий на трахому мусить мати окремий ручник, окрему подушку, сам спати на ліжку. Мусить все носити при собі чистий платок до обтирання очий, котрий повинен бути зложений в двоє в той спосіб, щоби можна при його розкладанні не дотикатися внутрішньої поверхні, що служить до обтирання очий. Хорий на трахому мусить завжди по діткненні руками своїх очий, негайно мити руки милом, бо коли того не зробить, то переносить ті заразки своїми руками на прочі предмети, за котрі здорові хапають і мимоволі заражуються. Наколи родичі мають діти, хорі на трахому, то не вільно їх посилати до школи, бо від них другі можуть заразитися. Крім того такі діти треба, і то як найскорше, лічити, бо коли це занедбається, то можуть діти осліпнути і стати калікою на ціле життя. Тому, коли хорі будуть лічитися на трахому завчасу у лікаря, можуть бути вилічені, а по вилїченні можуть мати шанси на виїзд. Навіть якби не удалося їм виїхати, то лічитися повинні для власного здоровля та щоби не поширювати недуги.

Львів, 20. IX. 1927.

Д-р Олександер Мальчик.

Ріжні вісти.

Зміст 1 і 2 числа: До історії основання Товариства — Звіт Романа Кутиловського, віцедир. Еміґр. Уряду з його поїздки до Канади. — Обіжник і квестіонар в справі еміґрації. — Інформації про еміґрацію. — Сезонова еміґрація: Франція, Німеччина, Австрія. — Заморська еміґрація: Зєд. Держ. Півн. Америки, Арґентина, Канада, Бразилія, Чілі. — До зносин Еміґраційного Уряду з нашим Товариством. — Листи з чужини. — З засідань Державної Еміґраційної Ради.

Міністр Праці і Суспільної Опіки іменував п. Миколу Заячківського, директора Народньої Торговлі і президента Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові членом Державної Еміґраційної Ради на протяг 3 літ на місце бл. п. д-ра В. Бачинського.

Гості з Канади. До Львова приїхав з Канади наш земляк п. Біберович і на днях має приїхати з Вінніпеґу еп. Будка.

Торговельні договори. Польський уряд веде тепер переговори в справі заключення торговельних умов з Німеччиною і Союзом Соціялістичних Радянських Республік. В цих умовах важною точкою будуть постанови про зарібкову еміґрацію до Німеччини і зарібкову та поселньу еміґрацію на Україну, до Росії і на Сибір. Крім цього мають початися переговори між польським і канадійським урядом в ціли заключення торговельного договору; важною частю цього договору буде уреґулювання еміґрації до Канади. Про перебіг цих переговорів буде Товариство давати інформації в міру одержаних відомостей.

До відома лікарів. Заморський виділ Еміґраційного Уряду у Варшаві творить у найблизчому часі на чужинних кораблях, що перевозять з Польщі еміґрантів, посади для лікарів. Лікарі, що знають чужі мови, можуть звернутися за інформаціями до „Еміґраційного Уряду“, заморський виділ у Варшаві вул. Королівська ч. 23.

Недостача рільних робітників в Канаді. Канадійські часописи далі алярмують про недостачу робітників для полевих робіт. Найбільше дається це відчувати в Алберті, де фармери платять по пять долярів денно. Негайно принялиби кілька тисяч робітників до кошення та до молочення.

Відзначення українки в Америці. Українські заокеанські часописи доносять, що на цьогорічнім конкурсі краси в місті Пітсбурґу. королевою краси вибрано українку Марію Мельник. Походить вона з Лемківщини, звідки її батьки перед кількома роками приїхали за океан. Батько її наслідком тяжких життєвих злидень помер, так що донька мусить своєю працею помагати матері. Вкоротці п. Мельник має виїхати до Атлянтик Сити на загальнокраєвий конкурс краси. Сподіваються, що і там вона осягне першенство а тим самим здобуде титул „міс Америки“.

Нещаслива пригода. „Канадійський Фармер“ доносить: В суботу дня 3. вересня ц. р. велике нещастя стрінуло Юрія Фітькайла в Монтреалі. Підчас їзди він упав на розі вулиці з тягарового авта і тяжко поранився в голову. В непритомному стані перевезли його до монтреальської лічниці. Стан хорого дуже поважний. Нещасливий має 49 років і походить з Нижбірка Нового, пов. Гусятин.

Доляр в Польщі. За останні тижні нотовано доляр без зміни 8·91, девізи на Ню-Йорк 8·93. Польський Банк платив за доляри 8·89—8·88—8·87 (дрібні банкноти), за девізи 8·91. Трансакції каблем на Ню-Йорк були досить значні, переводжувано їх в золотих на 8·95 до 8·95 і пів. При переміні долярової готівки на кабель доплачувано 3 і чверть до 3 і пів, при переміні чеків на кабель 1 і 3 четвертих до 2 і пів про міль. Поза біржею утрималися доляри в границях 8·91 і 8·91 і пів. Попит на них мінімальний.

Збіжжя. Львів 30. вересня. Пшениця 770—780 ґрл. 48—49, пшениця 740—750 ґрл. 45·50—46·50, жито 690—700 ґрл. 37·25—38, ячмінь 680 ґрл. 39—41, ячмінь 640—650 ґрл. 36·75—37·75, ячмінь 600—610 ґрл. 34·50—35·50, овес 440 ґрл. 29—30·25, румунська кукуруза 35·50—32·25, житні отруби 21—21·50, пшеничні 19·50—20. На біржі спорадичні трансакції бульбою до їдження. Наслідком слабого подажу, млини спроваджують пшеницю мадярського походження. Більше заінтересування добірною гречкою і пашними артикулами. Тенденція легко знижкова, оживлення.

БІРЖА: доляр 8.92. Фунт 43.49. Франк фр. 35.06 (за сто). Франк шв. 172.50. Корона чес. 26.50 (за сто). Зол. рубель 4.75. Червонець 27.75.

Видає: Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає: Генрих Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.